

Kısa vadeli borçlar artsa da sanayi son 13 yılın zirvesinde

SERCAN AKINCI
İSTANBUL

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu son 13 yılın en yüksek büyümesini gerçekleştirdi. 2017 yılına yüzde 19 büyümeye kapatan sanayi devlerinin finansman giderleri de yüzde 21,3 artarak 35,2 milyar TL'ye yükseldi. Finansman giderlerinin net satışlara oranı görülenler, sanayiciler hala faaliyet karlarının yüzde 49,8'ini finansman giderlerine ayırmak zorunda kalıyor. Sanayicilerin 2010'dan bu yana azalan kısa vadeli mali borçları 2017'de tekrar arttı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) 1968'den bu yana aralıksız olarak açıkladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2017" araştırmasının sonuçları dün açıklandı. Düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan araştırmaya göre, 2017 yılında sanayinin zirvesinde 51,1 milyar TL'lik üretime den satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. **İSO 500**'ün üretime den satışlarının 2016'da yüzde 6,7'sini gerçekleştiren TÜPRAŞ, 2017 yılında ise bu oranı yüzde 7,8'e yükseltti. Ford Otomotiv 22,7 milyar TL'lik üretime den satışlarıyla ikinciliği korurken, üçüncü ise 2016 yılına göre üç basamak yükselen 17,8 milyar TL üretime den satışlarıyla Toyota Otomotiv oldu.

İk 10'un ağırlığı arttı
İSO 500'ün üretime den satışları 2017 yılında yüzde 33,2 artışla 490 milyar TL'den 653 milyar TL'ye çıkararak yüksek bir büyüme performansı gösterdi. Son üç yıldır **İSO 500**'ün üretime den satışlarında görülen zayıf büyüme, 2017 yılında yüzde 19'luk oranla yeni reel büyüme bıraktı. Satışlardaki artışta iç ve dış talepteki büyümenin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da **İSO 500**'de son 13 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkat çekti.

İSO 500'ün ihracatı da yüzde 17 büyüyerek 64,5 milyar dolara yükseldi. Türkiye ihracat artışının zinde bir performans sergileyen **İSO 500**, 2017 yılında Türkiye ihracatının yüzde 41,1'ini ve sanayi ihracatının da yüzde 42,8'ini gerçekleştirdi. Ağırlıklı olarak otomotiv ve demir çelik sektörlerini yer aldığı **İSO 500** büyük ün ik 10 şirketinin toplam üretime den satışları içindeki payı 2016 yılında yüzde 25 iken, 2017 yılında yüzde 26,7'ye yükseldi.

Borçların payı yüzde 62,9'a çıktı
İSO 500'ün faaliyet karı oranı sıradaki bir iyileşme ile yüzde 9,6 olurken, toplam faaliyet karı mutlak büyüklüğü 70,6 milyar TL'ye yükseldi. Karlıkta temel belirleyici olmayı sürdüren finansman giderleri yüzde 21,3 artışla 29 milyar TL'den 35,2 milyar TL'ye çıktı. Finansman giderlerinin net satışlara oranı yüzde 5,2'den yüzde 4,8'e gerilese bile sanayici esas faaliyetlerinden kazandığını yarısını finansman gideri olarak ödemeye devam etti. Sanayinin mevcut mali yapısı içinde faiz ve kur dalgalanmaları, sanayi sektöründe karlılığı ve sermaye birikimini etkilemeye devam etti.

İSO 500'ün FAVÖK mutlak büyüklüğü yüzde 24,4 artarak 94,7 milyar TL'ye, vergi öncesi dönem karı zarar toplamı da yüzde 40,7 artışla 53,1 milyar TL'ye çıktı. Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, öz kaynaklar aleyhine bozulma eğilimi oldu. 500

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu açıklandı. İlk 500'ün üretime den satışları son 13 yılın en yüksek büyümesini gösterdi. **İSO 500**'ün satışları 2017'de yüzde 33,2 arttı. Reel değişim ise yüzde 19 oldu. Listede TÜPRAŞ ve Ford ilk ikideki yerini korurken Toyota, Tofaş'ın 3'üncülüğü koltuğunu aldı. **İSO500** ihracatını da hızla arttıran borçluluk oranıyla alarm verdi. Borçlanma oranı % 62,9'a, toplam borçların özkaynaklara oranı % 169,9'a ulaştı. Kısa vadeli borçların oranı ise % 41,9'a yükseldi

devin toplam borçlarının payı 2017 yılında 1 puan daha artarak yüzde 62,9'a yükselirken, öz kaynakların payı ise yüzde 37,1'e geriledi.

İSO 500'ün mali borçlarında artış geçen yıla göre biraz daha yavaşlamış olsa da reel olarak büyüme eğilimini sürdürdü ve yüzde 17,1 artışla 243 milyar TL oldu. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı da yüzde 37,8'den yüzde 41,9'a yükseldi. Kısa vadeli mali borç oranının dünya ortalaması yüzde 25'ler civarında iken, bu tablo sanayi sektörünün finansman yapıdaki negatif ayrışmanın sürdüğünü ortaya koyuyor.

Devreden KDV yüzde 20 arttı

Sanayinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 20 gibi ciddi bir oranda artarak 7,2 milyar TL'ye çıktı. Finansman konusunda sıkıntılı olan ve finansal kaynaklara ancak yüksek maliyetlerle ulaşabilen sanayici, önemli bir miktarı sıfır faiz ile devlete borç vermiş oldu. **İSO 500**'ün duran varlıklarını 2017'de yüzde 41,5'e geriledi. 2017 yılında yatırım koşullarındaki görülen iyileşmeye ve önemli yatırım teşvikleri verilmesine rağmen duran varlık yatırımları yeterli büyümeyi gösteremedi. **İSO 500**'de kar eden kuruluş sayısı 392'den 422'ye yükseldi. Faiz, amortisman, vergi öncesi kar eden firma sayıları ise 2017 yılında 488'e çıktı ve ölçülmeyle bağladığı son beş yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı.

Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 39,5 ile son iki yıldaki olduğu gibi yine orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler aldı. Düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 1,2 puan azalarak yüzde 36,2 oldu. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 19,5'ten yüzde 20,2'ye yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise yüzde 3,6 ile geçen yıla göre hemen hemen aynı kaldı.

İSO 500'de Ar-Ge yapan firma sayısı 239'dan 254'e yükseldi. Ar-Ge harcamaları yüzde 23,7 artarak 3,5 milyar TL'ye çıktı. Fakat üretime den satışlardaki hızlı yükselişin de etkisiyle Ar-Ge'ye ayrılan payın üretime den satışlara oranı yüzde 0,53'e geriledi. Ar-Ge harcamaları **İSO 500**'de 2015 yılında 0,74'lük pay ile zirve yaparken, 2016 verilerinde yüzde 0,57'ye düştüğü görülmüştü.

İkinci ligden birinci lige yükselenler

2017	2016*	Kuruluşlar
121	78	İndorama Ventures Çorlu Pet Sanayi A.Ş.
222	134	Cebitas Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.
342	5	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.
364	37	Ulusoy Elektrik İmalat Taahhüt ve Ticaret A.Ş.
365	104	Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.
372	30	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstrisi A.Ş.
403	15	Aster Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.
411	54	Nev Şaç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Ltd. Şti.
429	7	Greif FPS Turkey Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
439	75	Harput Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
464	20	Mıro Hediyeçik Eşya San. ve Tic. A.Ş.
466	32	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.
475	8	Eti Elektrometalurji A.Ş.
476	19	Bekaert Kartepce Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.
478	138	Ankara Ofis Yem Gıda ve Makina San. Tic. A.Ş.
480	57	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.
482	4	Arcelormittal Ambalaj Çeligi San. ve Tic. A.Ş.
483	43	Özdemir Mensucat San. ve Tic. A.Ş.
485	84	Sanica İşı Sanayi A.Ş.
490	121	Demir Export A.Ş.
491	272	İpek Mobilya İmalat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.
493	40	Kalibre Boru San. ve Tic. A.Ş.
495	24	Yurtbay Seramik San. ve Tic. A.Ş.
498	25	OPSAN Orjinal Sac Parça San. ve Tic. A.Ş.
499	17	Gizem Seramik Frit ve Glazür San. ve Tic. A.Ş.
500	51	Kenditiler Haddceçilik San. ve Tic. A.Ş.

30
SANAYİ DERGİSİ
İstanbul Sanayi Odası'nın bu yıl 100 büyük firmasının ciro esasına göre sıraları belli oldu.

1968 TARİHLİ İLK SANAYİ DERGİSİ İLK 100'ÜNÜ KUTLANIYOR

İstanbul Sanayi Odası, **İSO 500** araştırmasının 50'nci yılı vesilesiyle 15 Ağustos 1968 tarihli ilk araştırmanın yayımlandığı sanayi dergisinin orijinal baskısını da sanayicilerle paylaştı. Dergide yer alan listede ilk iki sırada yer alan şirket adını açıklamasını istemeyen, 3'üncü sırada US Royal Laktikler, 4'üncü sırada ise Arçelik var. 5'inci sırada şirket yine adını açıklamasını istemeyen, Dergi, san. kağıdı ve orijinal baskısına sanayicileri 50 yıl öncesine bu yıl kutladı. **İSO 500** Araştırması, Velho Koç'un önderliğinde 1968 yılında başlatıldı. Çalışmada ilk 10 yıl, 'en büyük 100 sanayi kuruluşu' belirlendi. 1978'de bu kapsam 300'e, 1981'de ise bugünkü 500 kuruluşla genişletildi. 2017 yılında da çalışmanın geliştirilmiş içeriği yayınla giren www.iso500.org.tr internet sitesinde de ilgilenlere ulaşılmaya başlandı.

İSTANBUL SANAYİ ODASINA BAĞLI İLK 100 BÜYÜK FİRMANIN CİRO ESASINA GÖRE SIRALARI

No	Gr.	Nv.	ŞİRKET NO	UNVAN	CİRO TL
1					
2					
3	28	8098	U. S. Royal Laktikler A.Ş.	239.353.198,00	
4	36	5497	Arçelik	222.829.452,00	
5	30	2159	Türkiye Şişe Cam Fab. A.Ş.	219.804.739,00	
6	10	6162	Bakak Endüstriyel Bakır ve Mamulleri A.Ş.	205.649.759,00	
7	28	8007	Goodyear Laktikler T.A.Ş.	203.875.467,00	
8	5	16407	Menemcar Sanayi T.A.Ş.	201.882.394,00	
9	18	7964	Türk Otomotiv Endüstrileri A.Ş.	160.239.888,22	
10	18	82304	Chrysler A.Ş.	151.176.824,56	
11					
12	8	47006	Akso İplik Dokuma ve Boya Apr. Fab. T.A.Ş.	123.944.685,59	
13					
14	35	50030	Profilo Sanayi ve Ticaret A.Ş.	106.402.188,00	
15	26	6931	Buru San. ve Tic. A.Ş.	87.180.137,59	
16	27	24206	BankaBank Deri ve Kozmetik Sanayi Müessesesi	85.617.470,00	
17	18	40441	Çiğdemler Tic. ve San. T.A.Ş.	81.811.099,29	
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Bu yıl ismi görünmeyenler

2016	Kuruluş
84	Beypi Beyazarı Tarımsal Üretim Paz.
133	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.
144	Matli Yem San. ve Tic. A.Ş.
157	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.
171	Limak Bati Çimento San. ve Tic. A.Ş.
235	Anadolü Cam Yenisehir San. A.Ş.
247	Amylum Niğasta San. ve Tic. A.Ş.
254	Eti Bakır A.Ş.
276	Kerim Çelik Mamulleri İmalat ve Tic. A.Ş.
277	Standard Profil Ege Otomotiv
289	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.
309	Çalkı Deniz Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
327	Nursan Kablo Donanımları San.
329	Keskinçelik Gıda San. ve Tic. A.Ş.
347	S.S Marmara Zeytin Tarım Satış Koop.
358	Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.
370	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.
372	Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.
376	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları
384	İşık Ahsap Profil Lojistik San. ve Tic. A.Ş.
390	Zorlu Doğan Elektrik Üretim A.Ş.
407	Gölas Güller Bölgesi Çimento San.
410	Soyyığıt Gıda San. ve Tic. A.Ş.
422	Helvacıcazede Gıda İlaç Kimya San.
424	Seranit Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.
435	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.
446	Nadir Yağ San. ve Tic. A.Ş.
447	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A.Ş.
449	Destebaş Grup İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
450	Enka Süt ve Gıda Mamulleri San.
453	Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.
455	Taççin Çimento San. ve Tic. A.Ş.
457	Çamiş Ambalaj San. A.Ş.
460	Eriklı Sü ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş.
465	Teperpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.
466	Karacaşa Tarım Ürünleri
470	Çeliker Taahhüt İnşaat ve San. A.Ş.
474	ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.
475	Türk Ytong San. A.Ş.
476	KİBSAŞ Karadeniz İnşaat ve Beton San.
478	Şimşek Bisküvi ve Gıda San. A.Ş.
479	YUNSA Yünü. San. ve Tic. A.Ş.
480	Akova Süt ve Gıda Mamulleri San.
483	Or-Pa Pazarlama ve Tekstil San. A.Ş.
484	Corbus Çelik San. ve Tic. A.Ş.
487	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.
488	Sepa Plastik Kimya İnşaat Otomotiv
491	Hekimoğlu Un Fabrikası Tic. ve San. A.Ş.
492	Sarıyay Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.
495	Adoçin Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.
498	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.
500	Anı Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.